

Miljöförvaltningen

Datum:
2025-11-13Diarienummer:
MHN-2025-00464**Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden**

Yttrande över Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

att avge yttrande daterad den 10 december 2025 till Socialdepartementet.

Ärendet

Uppsala kommun har fått möjlighet att yttra sig över Förenklingsrådet förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol.

Beredning

Ärendet har beretts av tillståndsenheten vid miljöförvaltningen.

Föredragning

Förenklingsrådet föreslår att 8 kap. 15 § i alkohollagen upphävs, vilket innebär att kravet på eget kök och matservering vid stadigvarande serveringstillstånd tas bort. Även kravet på ett visst antal sittplatser för matservering och kravet på eget kök vid cateringverksamhet föreslås slopas.

Syftet är att förenkla regelverket och minska kostnaderna för restaurangföretag. De nuvarande bestämmelserna har skapat otydlighet och lett till olika bedömningar mellan kommuner. Förslaget bedöms ge betydande kostnadsbesparingar för branschen och bidra till ökad tillväxt, fler arbetstillfällen och nya typer av verksamheter.

Förenklingsrådet påpekar att dagens krav på matservering inte nödvändigtvis bidrar till att minska berusning, eftersom det inte finns något krav på att gästerna faktiskt ska äta i samband med att de dricker alkohol. En jämförelse med Finland, där motsvarande krav avskaffades 2018, visar att alkoholkonsumtionen på restauranger inte ökade och att den totala konsumtionen fortsatte att minska. Förenklingsrådet bedömer att riskerna med att avskaffa matkravet är begränsade och kan hanteras inom ramen för alkohollagens övriga regler. Samtidigt bedöms de samhällsekonomiska vinsterna, i form av minskad administration, lägre kostnader och större flexibilitet för företagen överväga eventuella negativa konsekvenser.

Vidare föreslås en ändring av rubriken till 8 kap. 14 § alkohollagen, som i dag lyder Lokaler och utrustning. Begreppet lokaler har lett till tolkningen att serveringsställen måste ha sittplatser inomhus. För att tydliggöra att även serveringsverksamheter med enbart sittplatser utomhus kan omfattas av bestämmelsen, föreslås att rubriken ändras till Serveringsutrymmen. De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. I övrigt föreslår Förenklingsrådet inte några ändringar eller lättnader i alkohollagen vad gäller grundförutsättningarna för att beviljas ett serveringstillstånd till allmänheten.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget i sin helhet. De nuvarande reglerna upplevs som svårtolkade och bidrar till otydlighet samt rättsosäkerhet i tillämpningen. Ett avskaffande av matkravet bedöms främja en mer effektiv och förutsägbar tillståndprocess för såväl företagare som myndigheter, utan att äventyra kontrollen av alkoholservering eller folkhälsan.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna bedöms vara marginella. Förslaget kan leda till att fler verksamheter ansöker om serveringstillstånd, vilket kan öka arbetsbelastningen för nämnden och därmed medföra behov av ytterligare resurser och ökade kostnader. Samtidigt kommer antalet tillsynsavgifter öka i takt med att fler tillstånd beviljas, vilket genererar högre intäkter.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 13 november 2025
- Bilaga, Förslag till yttrande

Miljöförvaltningen

Linda Jacobson
Förvaltningsdirektör

Yttrande över Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lämnar följande synpunkter på remissen.

Miljö - och hälsoskyddsnämnden ställer sig positiv till Förenklingsrådets förslag om att ta bort kravet på matservering och eget kök för serveringstillstånd enligt alkohollagen samt den föreslagna ändringen av begreppet lokaler.

Det har länge funnits krav på att serveringsställen ska erbjuda lagad eller på annat sätt tillredd mat för att få servera alkohol, med syftet att minska berusning genom att alkohol konsumeras tillsammans med mat. Kravet har sitt ursprung i den tidiga 1900-talets alkoholpolitik, där staten ville begränsa alkoholkonsumtionen för att skydda folkhälsan. Tidigare behövde alkohol beställas i tillsammans med mat, vilket senare ersattes av ett omsättningskrav som krävde att matförsäljningen utgjorde en viss andel av verksamhetens omsättning. Detta visade sig dock svårt att tillämpa och togs bort när den nuvarande alkohollagen infördes. I stället infördes krav på godkänt kök och ett allsidigt matutbud. Även dessa bestämmelser har visat sig vara svårtolkade.

Nämnden bedömer att de flesta verksamheter även framöver kommer att vilja erbjuda mat till sina gäster, men att förslaget ger dem större frihet att själva avgöra när och vilken typ av mat som ska serveras. Förändringen kan förväntas leda till en viss ökning av antalet serveringstillstånd, särskilt för verksamheter som teatrar, museer och utställningshallar som tidigare haft svårt att uppfylla kraven. Däremot leder det sannolikt inte till en ökning av fler nöjeskrogar med sena öppettider, eftersom dessa verksamheter redan i dag erbjuder ett begränsat matutbud på grund av sina sena öppningstider.

Begreppet lokaler

När det gäller lydelsen lokaler har en dom i kammarrätten begränsat möjligheten att bevilja serveringstillstånd till verksamheter som endast har sittplatser utomhus. Eftersom det tidigare varit praxis i många kommuner att bevilja sådana tillstånd utan att det medfört några olägenheter, föreslås nu en ändring i rubriken till 8 kap. 14 § alkohollagen. Förändringen innebär att det åter ska bli möjligt att bedriva serveringsverksamhet med alkoholdrycker på serveringsställen med endast

utomhusplatser.

Sammanfattningsvis bedömer nämnden att förslaget innebär en rimlig avvägning mellan folkhälsomål och behovet av regelförenkling. Förändringen förväntas bidra till ökad tydlighet, rättssäkerhet och effektivitet i tillståndsprocessen, utan att äventyra kontrollen över alkoholserveringen eller folkhälsan.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
Ordförande

Susanna Nordström
Nämndsekreterare